

**Bruxelles, 14. listopada 2024.
(OR. en)**

14459/24

**CLIMA 355
ENV 996
ONU 115
DEVGEN 147
ECOFIN 1140
ENER 502
MAR 159
AVIATION 138
ICAO 44**

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Na datum:	14. listopada 2024.
Za:	Delegacije

Br. preth. dok.:	14218/24
Predmet:	Pripreme za 29. Konferenciju stranaka (COP 29) Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) (Baku, 11. – 22. studenoga 2024.) – zaključci Vijeća

Za delegacije se u Prilogu nalaze zaključci Vijeća o navedenom predmetu kako ih je Vijeće odobrilo na 4050. sastanku održanom 14. listopada 2024.

Pripreme za 29. Konferenciju stranaka (COP 29) Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC)

(Baku, 11. – 22. studenoga 2024.)

– Zaključci Vijeća –

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE:

HITNOST DJELOVANJA U PODRUČJU KLIME

1. ISTIČE da su klimatske promjene prijetnja postojanju čovječanstva, ekosustava i bioraznolikosti, kao i miru i sigurnosti te da ne štede ni jednu zemlju, teritorij ni regiju. IZRAŽAVA DUBOKU ZABRINUTOST zbog sve jačih i učestalijih ekstremnih vremenskih nepogoda diljem svijeta, uključujući toplinske valove, šumske požare, suše i poplave. IZRAŽAVA ŽALJENJE zbog njihova učinka na zdravlje ljudi, bioraznolikost, kopnene i morske ekosustave i zbog sve većeg broja izgubljenih života. te NAGLAŠAVA kako je iznimno hitno u ovom ključnom desetljeću ojačati svjetski odgovor na klimatsku krizu ambicioznim i bitno unaprijeđenim mjerama ublažavanja i prilagodbe u svim zemljama u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma, kojima se doprinosi zaštiti ljudi, njihovih sredstava za život, gospodarstva, prehrambenih sustava, bioraznolikosti i ekosustava;
2. NAGLAŠAVA potrebu za brzim svjetskim prelaskom na klimatski neutralna, otporna, kružna i resursno učinkovita gospodarstva i društva koja povoljno utječu na prirodu, čime se osiguravaju nova i dostojanstvena radna mjesta i rast u svijetu. Taj se prelazak mora odvijati brzinom i u razmjeru koji je u skladu s očuvanjem ostvarivosti ograničenja globalnog zagrijavanja na 1,5 °C, te mora biti pravedan i uključiv, a njime treba promicati pristup koji se zasniva na ljudskim pravima i osigurati da nitko ne bude zapostavljen. SA ZANIMANJEM IŠČEKUJE suradnju s partnerima u svijetu kako bi se iskoristile prilike i riješili izazovi u tom prelasku;

3. ISTIČE prilike i posredne koristi koje ambiciozno djelovanje u području klime donosi ne samo za planet i svjetsko gospodarstvo, već i za ljude, jer se njime osiguravaju bolji životni standardi, zdravlje, poboljšana sigurnost opskrbe vodom, održivi prehrambeni sustavi i pristupačne cijene energije. ISTIČE da sva društva mogu imati koristi od pravedne i nepristrane tranzicije na novi, zeleni gospodarski model, a istodobno očuvati gospodarsku konkurentnost i promicati društvenu uključivost ulaganjem u obrazovanje, znanost, inovacije te zelena radna mjesta i vještine. PODSJEĆA na to da trošak nedjelovanja uvelike nadilazi trošak urednih i pravednih putova tranzicije. Nadalje PONAVLJA da su provedba Pariškog sporazuma, Programa održivog razvoja do 2030. i Akcijskog plana iz Addis Abebe snažno međusobno povezani;
4. PONOVRNO NAGLAŠAVA da bi sve stranke u djelovanju u području klimatskih promjena trebale štititi, poštovati, promicati i uzimati u obzir svoje obveze u pogledu ljudskih prava, prava na čist, zdrav i održiv okoliš, prava autohtonih naroda kako je navedeno u Deklaraciji UN-a o pravima autohtonih naroda, lokalnih zajednica, migranata, djece i mladih, starijih osoba, osoba s invaliditetom i ljudi u ranjivom položaju, te rodnu ravnopravnost, osnaživanje žena i djevojčica i međugeneracijsku ravnopravnost. U tom kontekstu UVAŽAVA rad posebnog izvjestitelja za promicanje i zaštitu ljudskih prava u kontekstu klimatskih promjena. NAGLAŠAVA da su smisleno sudjelovanje javnosti, angažman i pristup informacijama, među ostalim za civilno društvo, mlade i sve dionike, ključni za promicanje socijalne pravde, pravičnosti i uključivosti u svjetskom prelasku prema klimatski neutralnom i otpornom planetu. PONOVRNO ISTIČE da je EU i dalje predan tim vrijednostima;

5. UVIĐA međuovisnost gubitka bioraznolikosti, klimatskih promjena, onečišćenja i degradacije zemljišta. PONOVRNO IZRAŽAVA zabrinutost zbog ozbiljnosti i hitnosti trostruke planetarne krize koja se sastoji od triju međusobno povezanih i uzajamno osnažavajućih aspekata, odnosno klimatskih promjena, gubitka bioraznolikosti i onečišćenja, kao i dezertifikacije, degradacije zemljišta, tla i oceana te nestašice vode, poplava, suše i krčenja šuma koji predstavljaju globalnu prijetnju održivom razvoju. POTVRĐUJE svoju predanost nalaženju rješenja za te hitne situacije na djelotvoran, integriran i dosljedan način koji obuhvaća uzajamno korisne strategije, s jakim društvenim i ekološkim jamstvima, među ostalim s pomoću prirodnih rješenja, očuvanja bioraznolikosti i obnove ekosustavâ. NAGLAŠAVA potrebu da se ustupci, posebno u pogledu korištenja zemljišta i biomase, svedu na najmanju moguću mjeru. USTRAJNO je PREDAN tome da se Pariški sporazum, globalni okvir za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala i postizanje neutralnosti degradacije zemljišta u svijetu provode uz uzajamnu podršku te POZIVA na bližu i pojačanu suradnju i jačanje sinergija između njih i drugih multilateralnih sporazuma;
6. ISTIČE da 16. sastanak Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti (CBD), 29. sastanak Konferencije stranaka Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) i 16. sastanak Konferencije stranaka Konvencije Ujedinjenih naroda o suzbijanju dezertifikacije (UNCCD) pružaju jedinstvenu priliku za to da se konvencije iz Rija uzajamno podržavaju, kao i da podržavaju UN-ov Program održivog razvoja do 2030. i njegove ciljeve održivog razvoja te PODUPIRE povećanu suradnju na nacionalnoj razini u vezi s nacionalno utvrđenim doprinosima, nacionalnim planovima prilagodbe, nacionalnim strategijama i akcijskim planovima za bioraznolikost kao i rad Zajedničke skupine za vezu konvencija iz Rija s ciljem da se istraže mogućnosti za njihov zajednički rad;

7. SMATRA sastanak na vrhu o budućnosti ključnom prekretnicom za multilateralni sustav i postizanje ciljeva održivog razvoja. SA ZADOVOLJSTVOM OČEKUJE međunarodne napore da se kao odgovor na novonastale izazove i prilike s kojima se suočavamo sada i s kojima ćemo se suočiti u budućnosti poduzmu konkretni koraci u interesu cijelog čovječanstva i budućih naraštaja, uključujući reformu svjetske financijske strukture kako bi se odgovorilo na teške gospodarske izazove pred kojima se posebno nalaze zemlje u razvoju, poput izloženosti zaduživanju, inflacije i učinaka klimatskih promjena, uz istodobno poštovanje mandata i procesa međunarodnih financijskih institucija;
8. IZRAŽAVA VELIKU ZABRINUTOST zbog štete za klimu i okoliš, koju, uz goleme ljudske patnje, prouzročuju aktualni oružani sukobi diljem svijeta i zbog rizika koji predstavljaju za učinkovito svjetsko djelovanje u cilju rješavanja trostruke planetarne krize. ISTIČE da ratovi, osim što ugrožavaju svjetsku sigurnost i stabilnost, imaju ozbiljne sekundarne posljedice za i sigurnost opskrbe energijom i hranom, te međunarodna zajednica mora hitno i odlučno odgovoriti na njih. PONOVRNO najoštrije osuđuje agresivni rat Rusije protiv Ukrajine jer, osim što teško krši međunarodno pravo i uzrokuje golem gubitak ljudskih života i štetne posljedice na zdravlje, među ostalim civila, ujedno uzrokuje i neposrednu štetu prirodi, dugoročno uništava okoliš, ugrožava nuklearnu sigurnost te odgađa prijeko potrebno djelovanje u pogledu klimatskih promjena. IMAJUĆI NA UMU odgovornost Rusije u skladu s međunarodnim pravom za svu štetu koju je njezina agresija na Ukrajinu prouzročila, izražava zadovoljstvo uspostavom registra štete za Ukrajinu i tekuće pripreme povjerenstva za naknadu štete jer je to prvi korak prema punopravnom mehanizmu za naknadu Ukrajini za ratnu štetu uzrokovanu ruskom agresijom, uključujući štetu u okolišu. Ujedno PONAVLJA veliku zabrinutost zbog nedavnih događaja na Bliskom istoku, kako je to izrazilo Europsko vijeće;

9. ISTIČE važnost doprinosa šestog izvješća o procjeni Međuvladina panela o klimatskim promjenama (IPCC) pozitivnom zaključku prvog globalnog pregleda stanja. ISTIČE političku relevantnost njegovih procjena kad je riječ o rješenjima za djelovanje i NAGLAŠAVA važnost sveobuhvatne i pravodobne isporuke proizvoda iz svih radnih skupina tog panela u sedmom ciklusu procjene za drugi globalni pregled stanja jer najbolja dostupna znanost ostaje kamen temeljac djelovanja u području klime;

OSTVARIVANJE REZULTATA U BAKUU

10. POZIVA da se u Bakuu ostvari ambiciozan i uravnotežen ishod kojim se: i. uzevši u obzir najbolje dostupne znanstvene spoznaje, a posebno najnovija izvješća Međuvladina panela o klimatskim promjenama, omogućava da nam i dalje bude ostvariv cilj ograničenja porasta temperature na 1,5 °C, ii. sve nas usmjerava prema dugoročnoj otpornosti i iii. postiže dogovor o učinkovitom, ostvarivom i ambicioznom novom zajedničkom kvantificiranom cilju;
11. IZRAŽAVA ZADOVOLJSTVO planom puta za misiju ograničenja porasta temperature na 1,5 °C na kojem će raditi trojka zemalja koje će obnašati predsjedništvo Konferencije stranaka, odnosno Ujedinjeni Arapski Emirati, Azerbajdžan i Brazil te POZIVA tu trojku da trajno predvode napore na olakšavanju ambicioznijih nacionalno utvrđenih doprinosa usklađenih s ciljem ograničenja rasta temperature na 1,5 °C, jačanju političkog zamaha i promicanju ambicija u različitim područjima rada Pariškog sporazuma, na osnovi najboljih dostupnih znanstvenih spoznaja;
12. ISTIČE potrebu za zajedničkom nadogradnjom i provedbom svih aspekata odluke o globalnom pregledu stanja, kao i za njihovim uključivanjem u sva relevantna područja rada u okviru Pariškog sporazuma. NAGLAŠAVA da se odluka o globalnom pregledu stanja mora provesti osobito u predstojećem krugu nacionalno utvrđenih doprinosa, kao i u godišnjem dijalogu o globalnom pregledu stanja, dijalogu u Ujedinjenim Arapskim Emiratima o provedbi ishoda globalnog pregleda stanja, programu rada za ublažavanje klimatskih promjena i programu rada za pravednu tranziciju. ISTIČE osobitu važnost dijaloga u Ujedinjenim Arapskim Emiratima za osiguravanje uspješne provedbe cijele odluke o globalnom pregledu stanja;

13. ISTIČE koliko je program rada za ublažavanje klimatskih promjena važan za hitno povećanje ambicija u području ublažavanja klimatskih promjena i provedbe tog ublažavanja u ovom ključnom desetljeću na način kojim se nadopunjuje globalni pregled stanja i **OBVEZUJE SE** da će sa strankama i dionicima koji nisu stranke nastaviti konstruktivnu suradnju na razmjeni stečenih iskustava, utvrđivanju sinergija i jačanju višedioničke suradnje radi promicanja odlučnih domaćih politika, istraživanja načina na koji bi se sektorskim politikama mogli poduprijeti djelovanje i ambicije u području klime te omogućiti zemljama da napreduju u provedbi i jačanju svojih predstojećih obveza kako bismo zajednički očuvali ostvarivost cilja ograničenja porasta temperature na 1,5 °C. **IZRAŽAVA ZADOVOLJSTVO** time što su „Gradovi: zgrade i urbani sustavi” tema programa rada za ublažavanje klimatskih promjena za 2024. **IZRAŽAVA ZABRINUTOST** zbog toga što dosad nije postignut napredak u procesu programa rada za ublažavanje klimatskih promjena. **POZIVA** sve stranke da se konstruktivno uključe u opsežne rasprave o mjerama ublažavanja i da na 29. Konferenciji stranaka podrže sadržajnu i ambicioznu odluku o programu rada za ublažavanje klimatskih promjena, uvažavajući poruke na visokoj razini o svjetskim dijalozima i događanjima usmjerenima na ulaganja u okviru programa rada za ublažavanje klimatskih promjena, ali i poduzimajući daljnje korake s obzirom na napredak u provedbi globalnog pregleda stanja te stvarajući očekivanja u pogledu predstojećeg kruga nacionalno utvrđenih doprinosa. **UVIĐA** da program rada za ublažavanje klimatskih promjena ima potencijal da doprinese razradi novih visokoambicioznih nacionalno utvrđenih doprinosa i ubrza djelovanje javnih i privatnih dionika izvan okvira UNFCCC-a, čime se osiguravaju nova radna mjesta i rast na svjetskoj razini;
14. **NAGLAŠAVA** važnost programa rada za pravednu tranziciju. **OBVEZUJE SE** i **POZIVA** sve stranke da konstruktivno rade na putovima pravedne tranzicije koji su usmjereni na čovjeka i nikoga ne zapostavljaju, te da unaprijede kapacitete za provedbu pravedne tranzicije koja se u domaćim okvirima temelji na uključivom, smislenom i učinkovitom društvenom dijalogu te potpunom, ravnopravnom i smislenom sudjelovanju svih strana, uključujući dionike koji nisu stranke;

15. PODSJEĆA na zaključke Vijeća od 8. listopada 2024. o međunarodnom financiranju borbe protiv klimatskih promjena. NAGLAŠAVA kako je važno postići dogovor o novom zajedničkom kvantificiranom cilju u pogledu financiranja borbe protiv klimatskih promjena i PONOVO POTVRĐUJE konstruktivan angažman EU-a u raspravama. ISTIČE potrebu za širokim i preobražavajućim pristupom u osmišljavanju novog cilja kao dijela svjetskog okvira za financiranje borbe protiv klimatskih promjena u kojem se svi izvori financiranja, domaći i međunarodni, javni i privatni, nadopunjuju i uzajamno podupiru i u kojem se razmatraju različite kombinacije načina financiranja. ISTIČE da je financiranje borbe protiv klimatskih promjena sredstvo za postizanje svjetskih klimatskih ciljeva. U tom kontekstu NAGLAŠAVA važnost integriranog višeslojnog pristupa kad je riječ o novom zajedničkom kvantificiranom cilju. NAGLAŠAVA da bi taj cilj trebao šire odražavati svjetske i domaće napore za mobilizaciju financiranja za borbu protiv klimatskih promjena mjerama usmjerenima na jačanje poticajnog okruženja kako bi financijski tokovi na svjetskoj razini bili usklađeni s nastojanjima da se ostvare ciljevi Pariškog sporazuma i kako bi se oslobodili tokovi ulaganja, posebno u zemljama u razvoju. Osigurana i mobilizirana međunarodna financijska sredstva za borbu protiv klimatskih promjena trebala bi biti u srži svega i trebala bi potjecati iz šire skupine doprinositelja, uključujući one zemlje koje mogu doprinijeti. Takvo proširenje skupine doprinositelja prilika je za povećanje financijskih sredstava za potporu ranjivim zemljama i zajednicama te odražava snažnu globalnu solidarnost prema njima. ISTIČE potrebu da se skupina doprinositelja proširi kao preduvjet za ambiciozan novi zajednički kvantificirani cilj, kojim je uvažen razvoj odgovarajućih gospodarskih kapaciteta i sve veći udjeli emisija stakleničkih plinova u svijetu od ranih 1990-ih te njihova dinamična narav. UVIĐA da bi, kao dio globalnih napora, razvijene zemlje trebale nastaviti predvoditi u mobilizaciji financijskih sredstava za borbu protiv klimatskih promjena iz različitih izvora, instrumenata i kanala. NAGLAŠAVA da bi se srž novog zajedničkog kvantificiranog cilja trebala upotrebljavati na ciljani način kojim se osigurava učinkovita, pristupačna i djelotvorna potpora u ostvarivanju rezultata na terenu, osobito za ranjive zemlje i zajednice. Nadalje, UVIĐA da mnoge zemlje u razvoju već osiguravaju i mobiliziraju financijska sredstva za borbu protiv klimatskih promjena, među ostalim putem namjenskih fondova za borbu protiv klimatskih promjena, multilateralnih razvojnih banaka, nacionalnih institucija za financiranje razvoja te putem suradnje Jug-Jug. POTIČE sve doprinositelje da izvješćuju o iznosu osiguranih i mobiliziranih financijskih sredstava za borbu protiv klimatskih promjena kako bi se poboljšala transparentnost i omogućila bolja koordinacija, komplementarnost i dosljednost među različitim pružateljima i akterima jer to može ubrzati više financiranja borbe protiv klimatskih promjena;

16. PODSJEĆA na potencijal članka 6. Pariškog sporazuma u olakšavanju daljnjih ambicija za premošćivanje jaza prema ograničenju globalnog zagrijavanja, pod uvjetom da se osiguraju transparentnost i okolišni integritet. ISTIČE da se i dalje treba usredotočiti na smanjenje domaćih emisija i da se kompenzacija ne može upotrebljavati za odgađanje nužnih smanjenja emisija. POZIVA stranke da se konstruktivno uključe u postizanje dogovora u Bakuu kojim se doprinosi dugoročnim ciljevima Pariškog sporazuma, potiče ambicioznost, olakšava napredak, podupiru preobražavajuća ulaganja, omogućuje održivi razvoj i osigurava okolišni integritet, uz istodobno poštovanje društvenih zaštitnih mjera, poštovanje, zaštitu i ostvarivanje ljudskih prava, uključujući prava autohtonih naroda kako su utvrđena u Deklaraciji UN-a o pravima autohtonih naroda, te zaštitu bioraznolikosti i zaštitu prirodnih ponora od rizika povezanih s klimatskim promjenama. POZIVA na ostvarivanje sveobuhvatnih pravila iz članka 6. kako bi se doprinijelo nužnoj povećanoj svjetskoj ambiciji i postizanju smanjenja emisija u skladu s ciljem ograničenja porasta temperature na 1,5 °C i pravednim prelaskom na klimatsku neutralnost, kako bi se izbjeglo dvostruko računanje i izašlo iz blokade kad je riječ o smanjenju emisija jer to nije dosljedno pariškim ciljevima ili se oslanja na opcije ublažavanja za koje postoji znatan rizik da ih se poništi, kako bi se dodatno promicao održivi razvoj i općenito osigurao okolišni integritet u pogledu ponude, potražnje i postupaka, solidne odgovornosti, transparentnosti, praćenja i ambicije, kao i visoke kvalitete rezultata ublažavanja;
17. POTIČE stranke da poduzmu mjere na svim razinama upravljanja kako bi ostvarile napredak u pogledu globalnog cilja prilagodbe. PREDAN je tome da doprinese provedbi dvogodišnjeg programa rada (od održavanja Konferencije stranaka u Ujedinjenim Arapskim Emiratima do održavanja Konferencije stranaka u Belému) o pokazateljima za bolje praćenje napretka u mjerama prilagodbe te POZIVA sve stranke da se uključe u tehnički rad na pokazateljima uoči konferencije COP 29 kako bi se do konferencije COP 30 ostvarili rezultati. POTIČE stranke da predlože i provedu nacionalne akcijske planove, instrumente politike te postupke ili strategije planiranja te se OBVEZUJE da će podržati rad na postizanju pozitivnog ishoda procjene nacionalnih akcijskih planova u Bakuu;

18. ISTIČE važnost provedbe Okvira iz Ujedinjenih Arapskih Emirata za globalnu otpornost na klimatske promjene, koji ima središnju ulogu u usmjeravanju napora za prilagodbu. ISTIČE predanost EU-a da to učini i kad je riječ o njegovim naporima u domaćim okvirima i u njegovoj međunarodnoj suradnji. PODSJEĆA da je hitno potrebno ojačati mjere prilagodbe i osigurati provedbu okvira i ostvarivanje njegovih ambicioznih ciljeva, uključujući, među ostalim, i ciljeve u pogledu vode, hrane, zdravlja i ekosustava. NAGLAŠAVA da bi pokazatelji okvira iz Ujedinjenih Arapskih Emirata trebali biti specifični za prilagodbu, provedivi, značajni, nedvosmisleni i da bi ih se moralo moći ispuniti te da bi njima trebalo podupirati procjenu napretka prilagodbe u kasnijim globalnim pregledima stanja;
19. IZRAŽAVA ZADOVOLJSTVO dogovorom u okviru novog zajedničkog programa rada iz Sharm El-Sheikha o provedbi djelovanja u području klime u poljoprivredi i sigurnosti opskrbe hranom, te PREUZIMA OBVEZU da započne rad u okviru donesenog plana u kojim se opisuje njegov rad do konferencije COP 31 (koja se treba održati u 2026.). ISTIČE važnost nastavka rada usmjerenog na provedbu Deklaracije s konferencije COP 28 iz Ujedinjenih Arapskih Emirata o održivoj poljoprivredi, otpornim prehranbenim sustavima i djelovanju u području klime te hitnu potrebu za nastavkom rada usmjerenog na održive i otporne prehrambene sustave i PREDAN je daljnjoj suradnji s partnerima u tom pogledu;
20. ISTIČE da će preuzimanje odgovornosti za djelovanje i za potporu ostvarene putem unaprijeđenog okvira za transparentnost biti iznimno bitno za izgradnju i održavanje povjerenja među strankama jer one svoje obveze provode na transparentan, točan, potpun, usporediv i dosljedan način. POZIVA sve stranke da najkasnije do kraja godine pripreme i podnesu svoja prva dvogodišnja izvješća o transparentnosti te je ODLUČAN da će to također učiniti, napominjući pritom da najmanje razvijene zemlje i male otočne države u razvoju mogu dostaviti izvješća po vlastitom nahođenju;

21. ISTIČE kako je važno dovršiti preispitivanje unaprijeđenog programa rada iz Lime i njegova Akcijskog plana za rodnu ravnopravnost te proširiti taj rad u budućnosti. I DALJE JE PREDAN promicanju rodne ravnopravnosti i osnaživanja svih žena i djevojčica diljem svijeta jer je to ključno za učinkovito djelovanje u području klime, postizanje naših klimatskih ciljeva i jačanje svjetske otpornosti. Sa ZANIMANJEM IŠČEKUJE suradnju sa svim stranama kako bi se nastavio rad na uključivanju rodne osviještenosti u proces UNFCCC-a u svim njegovim stavkama, ustrojenim tijelima i programima rada. ODLUČNO POTIČE sve stranke da osiguraju potpuno, ravnopravno, smisleno i sigurno sudjelovanje žena i djevojčica u djelovanju u području klime te da im omoguće vodeću ulogu izgradnjom kapaciteta, planiranjem, donošenjem odluka, provedbom, praćenjem i izvješćivanjem te PODSJEĆA na svoju predanost tome;

UNAPREĐIVANJE DJELOVANJA, AMBICIJE, MOGUĆNOSTI I POTPORE

22. CIJENI napore vlade Ujedinjenih Arapskih Emirata koja obnaša predsjedništvo konferencije COP 28 i IZRAŽAVA ZADOVOLJSTVO presudnim konsenzusom iz Ujedinjenih Arapskih Emirata u kojem se ističe kraj doba fosilnih goriva postavljanjem temelja za brz, pravedan i ravnopravan svjetski prelazak na klimatski neutralna gospodarstva koja se zasnivaju na velikim, brzim i trajnim smanjenjima emisija u skladu s ograničenjem globalnog zagrijavanja na 1,5 °C;
23. ISTIČE da su za ograničenje zagrijavanja na 1,5 °C u ovom ključnom desetljeću potrebni zajednički naponi i daljnje djelovanje svih zemalja, posebno velikih gospodarstava. Za to je ujedno nužno da emisije stakleničkih plinova u svijetu dosegnu vrhunac najkasnije do 2025., da se u odnosu na 2019. smanje za oko 43 % do 2030., odnosno za 60 % do 2035. te da se što prije, a najkasnije do 2050., postigne nulta neto stopa emisija stakleničkih plinova;

24. SNAŽNO POTIČE sve stranke da poduzmu daljnje korake i uzmu u obzir svjetske napore dogovorene u odluci o globalnom pregledu stanja brzom i ambicioznom provedbom i povećanjem nacionalno utvrđenih doprinosa koje u skladu s Pariškim sporazumom treba podnijeti znatno prije konferencije COP 30. PODSJEĆA na zahtjev iz odluke o globalnom pregledu stanja upućen svim strankama koje to još nisu učinile da preispitaju i ojačaju ciljeve za 2030. u svojim nacionalno utvrđenim doprinosima jer je to potrebno radi njihova usklađivanja s ciljem ograničenja porasta temperature iz Pariškog sporazuma do kraja 2024., kao i na poziv da priopće ili revidiraju svoje dugoročne razvojne strategije za niske emisije stakleničkih plinova usmjerene na pravedan prelazak na nultu neto stopu emisija stakleničkih plinova do 2050., uzimajući u obzir različite nacionalne okolnosti. S VELIKOM ZABRINUTOŠĆU PRIMJEĆUJE da zajednički gledano nacionalno utvrđeni doprinosi stranaka Pariškog sporazuma nisu ni približno na putu prema ograničenju globalnog zagrijavanja na 1,5 °C i postizanju dugoročnih ciljeva Pariškog sporazuma te POZIVA sve stranke da usklade svoje politike i mjere s ciljevima utvrđenima u njihovim nacionalno utvrđenim doprinosima u skladu s Pariškim sporazumom. ISTIČE da su sve zemlje, osobito velika gospodarstva, trebale: i. znatno unaprijediti ambicije svojih nacionalno utvrđenih doprinosa od donošenja Pariškog sporazuma, ii. doseći vrhunac u svojim emisijama stakleničkih plinova ili iii. naznačiti da će to postići do 2025., a u svojim su nacionalno utvrđenim doprinosima trebale dostaviti ciljeve apsolutnog smanjenja na razini cijelog gospodarstva koji obuhvaćaju sve stakleničke plinove;
25. ISTIČE da EU djeluje u skladu s mandatom globalnog pregleda stanja, među ostalim provedbom zakonodavnog paketa „Spremni za 55 %”, kojim će se Europskoj uniji omogućiti provedba ažuriranog nacionalno utvrđenog doprinosa za 2030. NAGLAŠAVA da bi, prema procjenama Komisije, zakonodavni okvir „Spremni za 55 %”, kad se u potpunosti provede, mogao omogućiti EU-u i njegovim državama članicama da do 2030. premaše cilj EU-a u pogledu neto domaćeg smanjenja emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % u odnosu na 1990. U tom pogledu ISTIČE važnost brze i potpune provedbe paketa „Spremni za 55 %”, imajući na umu da to donosi prilike i izazove koje je potrebno razmotriti;

26. PONOVRNO POZIVA na postupno napuštanje uporabe fosilnih goriva u energetske sustavima na pošten, uredan i pravedan način u skladu s nastojanjima da se porast temperature ograniči na 1,5 °C, čime bi se ubrzalo djelovanje u ovom ključnom desetljeću kako bi se do 2050. postigla nulta neto stopa emisija u skladu sa znanstvenim spoznajama. PONAVALJA POZIV na utrostručenje kapaciteta za energiju iz obnovljivih izvora na svjetskoj razini i udvostručenje svjetske prosječne godišnje stope poboljšanja energetske učinkovitosti do 2030. te na ubrzanje tehnologija s nultim i niskim emisijama. POZIVA na to da se što prije postupno ukinu subvencije za fosilna goriva kojima se ne rješava pitanje energetske siromaštva ili pravedne tranzicije. U tom pogledu ujedno ISTIČE da ti ciljevi moraju ići ruku pod ruku s uštedama energije i postupnim ukidanjem proizvodnje i potrošnje energije iz fosilnih goriva u svijetu te ISTIČE da su u kontekstu provedbe svih svjetskih napora povezanih s energijom o kojima je, na nacionalno određen način i uz poštovanje kombinacije izvora energije svake zemlje, postignut dogovor u okviru konsenzusa iz Ujedinjenih Arapskih Emirata, stranke pozvane da doprinesu svjetskim naporima za ubrzanje tehnologija s nultom i niskom stopom emisija u skladu sa stavkom 28. globalnog pregleda stanja. Također ISTIČE potrebu za ubrzanjem dekarbonizacije industrije i izbjegavanjem blokada pri uvođenju tehnologija s niskim emisijama u industrijskim sektorima u kojima je teško smanjiti emisije te IZRAŽAVA ZADOVOLJSTVO napretkom međunarodnih inicijativa u tom području.

27. ISTIČE da je važno na svjetskoj razini postupno napustiti fosilna goriva čije se emisije ne smanjuju te dostići i vrhunac i opadanje njihove potrošnje već u ovom desetljeću kako bi se ostvarilo nužno ublažavanje klimatskih promjena, kako je naveo Međuvladin panel o klimatskim promjenama. U tom kontekstu NAGLAŠAVA da je važno napustiti fosilna goriva znatno prije 2050. u najvećem dijelu energetskog sektora, kao i nastojati da se u tridesetim godinama ovog stoljeća potpuno ili pretežno dekarbonizira svjetski energetski sustav pri čemu se ne ostavlja prostor za novu proizvodnju električne energije iz ugljena jer su troškovno učinkovite mjere za postizanje nulte stope emisija već široko dostupne u tom sektoru, što donosi višestruke koristi, među ostalim, za održivi razvoj, ljudsko zdravlje i kvalitetu zraka, otvaranje radnih mjesta i energetske sigurnost, kao i to da je važno postupno ukinuti proizvodnju, u svjetskim u energetskim sustavima, električne energije s nesmanjenim emisijama iz ugljena što je dosljedno s mogućnosti da se ostvari ograničenje porasta temperature na 1,5 °C. Nadalje, ISTIČE da tehnologije za smanjenje emisija koje ne štete znatno okolišu postoje u ograničenom opsegu te ih treba upotrebljavati za smanjenje emisija prvenstveno u sektorima u kojima je teško smanjiti emisije i da se tehnologijama za uklanjanje emisija treba doprinositi postizanju negativnih emisija na svjetskoj razini te NAGLAŠAVA da se one ne bi trebale upotrebljavati za odgađanje djelovanja u području klime u sektorima u kojima postoje izvediva, djelotvorna i troškovno učinkovita zamjenska rješenja za ublažavanje klimatskih promjena, posebno u ovom ključnom desetljeću. Istodobno UVIĐA da je postignut napredak u razvoju tehnologija za smanjenje emisija i njihovoj potencijalnoj budućoj ulozi u smanjenju emisija u sektorima u kojima je teško smanjiti emisije kako bi se ubrzala dekarbonizacija i postigla klimatska neutralnost do 2050. POZIVA sve stranke, posebno ostala velika gospodarstva, da provedu u praksi svoj doprinos postupnom napuštanju fosilnih goriva u energetskim sustavima na svjetskoj razini razvojem i provedbom nacionalnih planova, politika i mjera. NAGLAŠAVA da bi industrija nafte i plina trebala preuzeti vodeću ulogu u svjetskim naporima potrebnima za smanjenje emisija stakleničkih plinova. ISTIČE potencijal troškovno učinkovitog smanjenja emisija metana u sektorima vađenja, proizvodnje i prijevoza fosilnih goriva, kao i u poljoprivrednom sektoru i sektoru otpada. OBVEZUJE SE da će uključiti agencije kao što su Međunarodna agencija za energiju (IEA) i Međunarodna agencija za obnovljivu energiju (IRENA) u suradnju s UNFCCC-om kako bi se osiguralo transparentno i pravodobno izvješćivanje u pogledu utrostručenja kapaciteta za energiju iz obnovljivih izvora na svjetskoj razini i udvostručenja svjetske prosječne godišnje stope poboljšanja energetske učinkovitosti do 2030., na koju se obvezalo na konferenciji COP 28.;

28. NAGLAŠAVA da je potrebno omogućiti infrastrukturu kao što su prijenosne i distribucijske elektroenergetske mreže, elektroenergetske međupovezanosti i skladištenje energije i da je ta infrastruktura relevantna za pristup energiji, konkurentnost, financijski pristupačne račune za energiju, energetska sigurnost, povećanje fleksibilnosti sustava, elektrifikaciju i upravljanje potražnjom. PODRŽAVA daljnje jačanje razvoja vještina i poticanje stvaranja zelenih radnih mjesta, čime se omogućuje ostvarivanje koristi od energetske tranzicije i svjetskih napora za razvoj i jačanje pouzdanih, diversificiranih, održivih, odgovornih, resursno učinkovitih i pravednih svjetskih, regionalnih i lokalnih lanaca opskrbe i vrijednosti kako bi se ubrzala energetska tranzicija;
29. ISTIČE da se u sljedećem krugu nacionalno utvrđenih doprinosa mora uvažiti napredak i najveća moguća ambicija; te POZIVA na to da ti nacionalno utvrđeni doprinosi budu usklađeni s odlukom o globalnom pregledu stanja i ciljem ograničenja porasta temperature na 1,5 °C, temeljeno na najnovijim znanstvenim spoznajama, da uključuju ciljeve apsolutnog smanjenja na razini cijelog gospodarstva koji obuhvaćaju sve stakleničke plinove, sektore i kategorije te da se oslanjaju na konkretne politike i mjere i PODSJEĆA na to da se konsenzusom iz Ujedinjenih Arapskih Emirata potiče stranke da 2025. dostave svoje nacionalno utvrđene doprinose s datumom isteka 2035., u skladu sa stavkom 2. Odluke 6/CMA.3. PONAVLJA zaključke Međuvladina panela o klimatskim promjenama da su dostupna rješenja za ograničavanje porasta temperature na 1,5 °C i da će surađivati s partnerima kako bi se osiguralo da su ta rješenja uvažena u sljedećem krugu nacionalno utvrđenih doprinosa. PREDANO JE suradnji s partnerskim zemljama, razvojnim partnerima i međunarodnim organizacijama, kao što je partnerstvo za nacionalno utvrđene doprinose, na razvoju i provedbi ambicioznih nacionalno utvrđenih doprinosa;
30. IZRAŽAVA ZADOVOLJSTVO objavom Komunikacije Komisije o klimatskom cilju Europe za 2040. i putu prema klimatskoj neutralnosti najkasnije do 2050. te PRIMA NA ZNANJE njezine preporuke u skladu sa znanstvenim spoznajama. NAPOMINJE da je Komunikacija osnova za raspravu i da se na njoj temelji odluka koju treba donijeti o cilju EU-a za 2040. i o sljedećem nacionalno utvrđenom doprinosu koji treba podnijeti znatno prije konferencije COP 30 u skladu s obvezama u okviru Pariškog sporazuma i ishodima globalnog pregleda stanja i sa željom da bude primjer drugima, a na osnovi cilja za smanjenje emisija koji treba predložiti Komisija i o kojem treba postići dogovor u skladu s unutarnjim EU-ovim postupcima uz istodoban rad na preduvjetima za olakšanje njegova ostvarivanja. TAKOĐER POZIVA druge međunarodne partnere, pogotovo velike onečišćivače, da povećaju svoje ambicije kako bi svijet usmjerili na putanju koja je usklađena s ciljem ograničenja porasta temperature na 1,5 °C;

31. NAGLAŠAVA važnost stabilnog i predvidljivog okvira politike kako bi se pružila jasnoća ulagačima, uključujući poduzeća, građane i oblikovatelje politika, te potrebu za pravodobnom odlukom o prijelaznom cilju za 2040., u skladu s Europskim zakonom o klimi i obvezama iz Pariškog sporazuma te u skladu s ciljem ograničenja porasta temperature na 1,5 °C, uzimajući u obzir ishode globalnog pregleda stanja. POZDRAVLJA preispitivanje Osmog programa djelovanja za okoliš sredinom provedbenog razdoblja. NAGLAŠAVA da će daljnja provedba zakonodavnih akata donesenih u okviru europskog zelenog plana biti ključna za to da se postignu prioritetni ciljevi Osmog programa djelovanja za okoliš i uzme u obzir društveno-gospodarski učinak na osjetljive sektore;
32. PONAVLJA da je međunarodni angažman s pomoću snažnog multilateralizma utemeljenog na pravilima ključan za uspješno rješavanje problema klimatskih promjena na svjetskoj razini. PODSJEĆA na Zaključke Vijeća od 18. ožujka 2024. o zelenoj diplomaciji EU-a¹ i u tom pogledu PONOVRNO ISTIČE predanost bliskoj suradnji s međunarodnim partnerima putem aktivne europske zelene, klimatske i energetske diplomacije kako bi se ubrzala globalna pravedna i uključiva tranzicija;
33. ISTIČE važnost djelotvorne suradnje sa zemljama u razvoju, među ostalim putem izgradnje kapaciteta i tehničke i financijske pomoći iz svih izvora, kako bi se odgovorilo na izazove koji proizlaze iz klimatskih promjena i njihovih učinaka te osigurale prednosti prelaska na klimatski neutralno i otporno gospodarstvo;
34. prima na znanje zaključke Međuvladina panela o klimatskim promjenama da klimatski otporan razvoj uključuje prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje kako bi se unaprijedio održivi razvoj za sve, što je omogućeno povećanom međunarodnom suradnjom. ISTIČE da se mjerama ublažavanja kojima se ograničavaju emisije CO₂, zajedno s velikim smanjenjem emisija drugih stakleničkih plinova, smanjuju brzina i razmjer zagrijavanja, čime se povećavaju njihova učinkovitost i sposobnost planiranja. NAGLAŠAVA da veće ubrzanje i veći razmjer klimatskih promjena povećavaju vjerojatnost prekoračenja granica do kojih im se možemo prilagoditi te stoga ISTIČE da su ublažavanje i prilagodba komplementarni i bitni za hvatanje ukoštac s klimatskim promjenama te HITNO POZIVA na temeljito, brzo i održivo smanjenje emisija na svjetskoj razini, čime bi se dosegla barem nulta neto stopa emisija CO₂ u skladu s nastojanjima da se porast temperature ograniči na 1,5 °C kako bi se očuvala naša sposobnost prilagodbe;

¹ Dok. 7865/24.

35. PREPOZNAJE sve veću važnost poboljšanja kapaciteta za prilagodbu, jačanja otpornosti i smanjenja ranjivosti u pogledu klimatskih promjena te NAGLAŠAVA središnju ulogu cjelovitih, uključivih i djelotvorno provedenih nacionalnih strategija i planova za prilagodbu. POZIVA sve stranke da ulože veće napore u ugrađivanje i uključivanje prilagodbe klimatskim promjenama i otpornosti na njih u relevantne i postojeće politike, sektore, programe i aktivnosti jer su ti napori ključni za suzbijanje sve većih prijetnji od klimatskih promjena. ISTIČE potporu EU-a međunarodnoj otpornosti i pripravnosti u pogledu klimatskih promjena, politikama i poticajima za promicanje ulaganja otpornih na klimatske promjene te ciljanu potporu partnerskim zemljama, osobito za aktivnosti kojima se doprinosi provedbi različitih faza ciklusa politika prilagodbe (procjena rizika, planiranje, provedba, praćenje, evaluacija i učenje);
36. NAGLAŠAVA da je sveobuhvatno upravljanje klimatskim rizicima ključno za izgradnju dugoročne otpornosti na klimatske promjene te za sprečavanje, svođenje na najmanju moguću mjeru i rješavanje problema gubitaka i štete povezanih s nepovoljnim posljedicama klimatskih promjena. ISTIČE stalne napore EU-a i njegovih država članica da spriječe i smanje rizike koji proizlaze iz klimatskih promjena, i unutar svojih granica i u inozemstvu, što se odražava u oblikovanju i provedbi strategija i planova za prilagodbu u svim državama članicama, i promicanju europske misije za prilagodbu klimatskim promjenama te provedbi strategije EU-a za prilagodbu tim promjenama. POZDRAVLJA europsku procjenu klimatskih rizika (EUCRA) i Komunikaciju Komisije o upravljanju klimatskim rizicima, kojima će se poduprijeti utvrđivanje prioriteta politika povezanih s prilagodbom klimatskim promjenama u Europi i razvoj politika u klimatski osjetljivim sektorima te s velikom zabrinutošću PRIMA NA ZNANJE njihove nalaze o neposrednoj opasnosti i rizicima od klimatskih promjena za građane, financijski sustav i cijelo gospodarstvo te činjenicu da su mnogi utvrđeni rizici dosegli kritične razine i iziskuju hitno i odlučno djelovanje;

37. ISTIČE da je ograničenje porasta svjetske temperature na 1,5 °C iznimno bitno za sprečavanje, svođenje na najmanju moguću mjeru i rješavanje problema gubitaka i štete povezanih s nepovoljnim posljedicama klimatskih promjena. PONOVO ISTIČE snažan angažman EU-a u jačanju djelovanja za sprečavanje, smanjenje i rješavanje problema gubitaka i štete u skladu s člankom 8. Pariškog sporazuma. NAGLAŠAVA da ne postoji jedinstven način da se odgovori na gubitke i štetu te da je potrebno ojačati mnoštvo takvih načina odgovora te poboljšati sinergije i usklađenost postojećih i novih mehanizama za odgovor na gubitke i štetu na svjetskoj razini;
38. PRIMA NA ZNANJE obveze preuzete u Dubaiju i kasnije kada je riječ o početku provedbe Fonda za odgovor na gubitke i štetu u praksi; u tom pogledu POZDRAVLJA rad Odbora Fonda u cilju pravodobnog dovršetka njegova upravljačkog i institucionalnog uređenja. NAGLAŠAVA potrebu da Fond djeluje usklađeno s mehanizmima financiranja, koristeći se postojećim mehanizmima, kao što su Varšavski međunarodni mehanizam za gubitke i štete povezane s učincima klimatskih promjena, njegov izvršni odbor i mreža iz Santiaga. NAGLAŠAVA važnost brze provedbe u praksi novih mehanizama financiranja, uključujući Fond, u kontekstu postojećeg i novog okruženja za potporu zemljama u razvoju koje su posebno osjetljive na nepovoljne posljedice klimatskih promjena, kao i za nastavak pružanja potpore, na dobrovoljnoj osnovi, iz raznih izvora financiranja, uključujući bespovratna sredstva i koncesijske zajmove iz javnih, privatnih i inovativnih izvora. Nadalje, POZIVA sve relevantne inicijative i institucije, kao što su multilateralne razvojne banke, međunarodne financijske institucije, klimatski fondovi, agencije UN-a, bilateralne agencije i drugi relevantni dionici, da se u okviru svojih mandata uključe u razmatranja pitanja gubitaka i štete te da pruže potporu tim naporima na dosljedan i koordiniran način;

39. UVIĐA da je javno financiranje borbe protiv klimatskih promjena, uključujući međunarodno financiranje, i dalje ključno za potporu najizloženijim zemljama i zajednicama, posebno onima koje su nerazmjerno pogođene posljedicama klimatskih promjena, pogotovo u najmanje razvijenim zemljama i malim otočnim državama u razvoju, kao i za prilagodbu. ISTIČE da je važno da se službena razvojna pomoć upotrebljava učinkovito te kao poticaj za mobilizaciju sredstava iz drugih izvora. NAGLAŠAVA aktualne izazove s kojima se suočavaju mnoge zemlje u razvoju kad je riječ o pristupu financijskim sredstvima za borbu protiv klimatskih promjena, posebno one čiji su kapaciteti znatno ograničeni, te potrebu za daljnjim naporima u suočavanju s takvim izazovima, potrebu za time da se zemljama u razvoju koje imaju ambiciozne nacionalno utvrđene doprinose omogućiti da ubrzaju svoju domaću klimatsku i energetske tranziciju i ojačaju nacionalnu otpornost na klimatske promjene;
40. POZDRAVLJA činjenicu da su razvijene zemlje ostvarile zajednički cilj izdvajanja 100 milijardi USD za financiranje borbe protiv klimatskih promjena u zemljama u razvoju, u kontekstu konkretnih mjera ublažavanja i transparentnosti provedbe, pri čemu je 2022. osigurano i mobilizirano 115,9 milijardi USD. PODSJEĆA na znatan doprinos EU-a i njegovih država članica u tom pogledu i PONOVO POTVRĐUJE njihovu predanost kontinuiranom ostvarivanju tog cilja tijekom 2025. također PONOVO ISTIČE predanost daljnjem jačanju sinergije među programima za financiranje borbe protiv klimatskih promjena, za bioraznolikost i za održivo upravljanje zemljištem. UVIĐA potrebu za utvrđivanjem i iskorištavanjem postojećih i novih i inovativnih izvora financiranja, među ostalim iz sektora fosilnih goriva, kako bi se najranjivijim zemljama pružila potpora u ublažavanju klimatskih promjena i izgradnji otpornosti na njih. Također UVIĐA da je potrebno dalje poboljšati rodne aspekte financiranja borbe protiv klimatskih promjena;
41. UVIĐA važnost povećanja financijskih sredstava za izgradnju otpornosti i jačanja kapaciteta za prilagodbu klimatskim promjenama. PONOVO POTVRĐUJE odlučnost EU-a i njegovih država članica da odgovore na hitnu potrebu da se do 2025. udvostruče kolektivna financijska sredstva razvijenih zemalja namijenjena prilagodbi klimatskim promjenama u zemljama u razvoju u odnosu na sredstva dodijeljena 2019. ISTIČE ključnu ulogu međunarodnog povlaštenog financiranja i domaćeg javnog financiranja u podupiranju i učinkovitom iskorištavanju napora za prilagodbu pravilnim programiranjem, planiranjem i izradom proračuna, čime se poboljšava pristup privatnom financiranju i obuhvaća privatno financiranje;

42. PONOVRNO ISTIČE da je usklađivanje globalnih financijskih tokova s nastojanjima da se ostvare niske emisije stakleničkih plinova i razvoj otporan na klimatske promjene iznimno bitan cilj Pariškog sporazuma. NAGLAŠAVA da je za to potrebno hitno djelovanje na svjetskoj razini koje uključuje kontinuiranu i ubrzanu reformu međunarodne financijske strukture. PONAVLJA da samo javno financiranje ne može osigurati razine financiranja potrebne za postizanje klimatski neutralnog i otpornog svjetskog gospodarstva te da je mobilizacija privatnih i inovativnih izvora financiranja borbe protiv klimatskih promjena iznimno bitna za uspješnu i pravednu tranziciju. NAGLAŠAVA da će se najveći dio potrebnih ulaganja u zelenu tranziciju morati financirati privatnim ulaganjima i UVIĐA da takvi naponi uključuju usklađivanje domaćih i međunarodnih financijskih sustava u svim zemljama kako bi se javni i privatni financijski tokovi preusmjerili s aktivnosti s visokim emisijama koje su štetne za klimu prema razvoju s niskim emisijama stakleničkih plinova koji je otporan na klimatske promjene. ISTIČE da je potrebna opsežna mobilizacija privatnog sektora s pomoću djelotvornih i vjerodostojnih okvira politika kojima se mogu ispraviti tržišni nedostaci i druge prepreke povećanju ulaganja. POTIČE sve stranke da poboljšaju transparentno i pouzdano izvješćivanje o javnom i privatnom financiranju koje se pruža i mobilizira za djelovanje u području klime te u tom kontekstu UVIĐA da je potrebno unaprijediti provedbu, nadzor i praćenje usklađivanja financijskih tokova, kao i pružiti dosljedne, usporedive i pouzdane informacije sudionicima na tržištu. S dubokom zabrinutošću ZAMJEĆUJE veliku količinu privatnog financiranja kojim se i dalje podupiru aktivnosti na svjetskoj razini koje nisu usklađene s Pariškim sporazumom, posebno u sektoru fosilnih goriva, i štetne poticaje koji su i dalje na snazi unatoč odluci dogovorenoj u Glasgowu o njihovu postupnom ukidanju i u Parizu o usklađivanju financijskih tokova u skladu s člankom 2. stavkom 1. točkom (c), kojom se, među ostalim, zahtijeva globalno smanjenje tokova ulaganja u infrastrukturu za fosilna goriva, istodobno uvažavajući potrebu za određenim ulaganjima, među ostalim kako bi prenamjena infrastrukture i njezina prilagodba budućim potrebama bila kompatibilna s nastojanjima da se porast temperature ograniči 1,5 °C. PRIMA NA ZNANJE zaključke Međuvladina panela o klimatskim promjenama da su javni i privatni financijski tokovi za fosilna goriva i dalje veći od onih za prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje;

43. POTIČE multilateralne razvojne banke i druge međunarodne financijske institucije da u okviru svojih mandata pojačaju napore za potporu provedbi rezultata globalnog pregleda stanja, među ostalim povećanom mobilizacijom privatnih financijskih sredstava za borbu protiv klimatskih promjena i mjerama za poboljšanje poticajnih okruženja kako bi se osiguralo djelotvorno uvođenje financiranja za borbu protiv klimatskih promjena te usklađivanjem svojih strategija, aktivnosti i ulaganja s ciljevima Pariškog sporazuma, među ostalim poduzimanjem potrebnih reformi u okviru šire reforme međunarodne financijske strukture u kontekstu usklađivanja svih financijskih tokova s nastojanjima usmjerenima na niske emisije stakleničkih plinova i razvojem otpornim na klimatske promjene, kao i za stalno povećanje opsega, djelotvornosti i pojednostavnjenog pristupa financiranju borbe protiv klimatskih promjena. POZDRAVLJA kontinuirane napore multilateralnih razvojnih banaka da povećaju upotrebu financijskih sredstava za borbu protiv klimatskih promjena, usklade pozajmljivanje i poslovanje s ciljevima Pariškog sporazuma te dodatno razviju svoj zajednički pristup praćenju ostvarenja i rezultata financiranja borbe protiv klimatskih promjena i izvješćivanju o njima, kao i zajedničku metodologiju multilateralnih razvojnih banaka u pogledu usklađenosti s Pariškim sporazumom, preispitivanje okvira za adekvatnost kapitala skupine G-20 i druge strategije koje su uspostavile brojne ključne multilateralne razvojne banke, uključujući, kao predvodnike, Europsku investicijsku banku, Europsku banku za obnovu i razvoj i Grupu Svjetske banke, te POZIVA na njihovu hitnu provedbu. NAGLAŠAVA važnu ulogu koju moraju ispuniti multilateralne razvojne banke u postizanju svjetskih ciljeva u pogledu obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti do 2030. kako bi se doprinijelo pravednom i poštenom postupnom prestanku uporabe fosilnih goriva, čime bi se omogućio veći udio ulaganja u zemljama u razvoju i gospodarstvima u usponu;
44. POZDRAVLJA uvažavanje uloge vlada, središnjih banaka, komercijalnih banaka, institucijskih ulagača i drugih financijskih subjekata u globalnom pregledu stanja u cilju poboljšanja procjene financijskih rizika povezanih s klimom i upravljanja njima, osiguravanja ili poboljšanja pristupa financijskim sredstvima za borbu protiv klimatskih promjena u svim geografskim regijama i sektorima te NAGLAŠAVA da je potrebno istraživati inovativne mogućnosti za proširenje izvora povlaštenog financiranja za djelovanje u području klime, uključujući, među ostalim, određivanje cijene ugljika, pristojbe za provedbu djelovanja u području klime, čime bi se omogućilo smanjenje štetnih poticaja. POZDRAVLJA rad globalnog stručnog pregleda duga, prirode i klime te Pariškog pakta za ljude i planet;

45. ISTIČE djelotvornost određivanja cijene ugljika u smanjenju emisija, poticanju zelenih ulaganja i istodobnoj preobrazbi energetske i industrijske sektora, kao što je pokazao EU-ov sustav za trgovanje emisijama. POZIVA partnere da surađuju s EU-om na razvoju globalnog pristupa određivanju cijene ugljika te PODUPIRE i POTIČE sve jurisdikcije da uvedu ili poboljšaju vlastite domaće mehanizme za određivanje cijene ugljika, naglašavajući njihov potencijal za povećanje prihoda za potporu provedbi nacionalno utvrđenih doprinosa, među ostalim usklađivanjem instrumenata za određivanje cijene ugljika s pozivom na djelovanje za tržišta ugljika usklađena s Pariškim sporazumom i sudjelovanjem u međunarodnim inicijativama kao što su Koalicija ministara financija za djelovanje u području klime, inicijativa iz Bridgetowna i Izjava o klimi iz Nairobija. NAGLAŠAVA da je potrebno djelovati kako bi se povećalo određivanje cijene ugljika na svjetskoj razini;

DIONICI KOJI NISU STRANKE I DRUGE MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE I POSTUPCI

46. ISTIČE važnost i nužnost djelovanja dionika koji nisu stranke, posebno civilnog društva, poduzeća, financijskih institucija, gradova i podnacionalnih vlasti, autohtonih naroda, lokalnih zajednica, mladih i istraživačkih institucija, među ostalim u okviru procesa UNFCCC-a, te POTIČE kontinuirani angažman u djelotvornoj provedbi Pariškog sporazuma i provedbi rezultata globalnog pregleda stanja, među ostalim putem globalnog plana za mjere u području klime. osobito NAGLAŠAVA ključnu ulogu privatnog sektora i privatnog financiranja. POZDRAVLJA i POTIČE intenzivnu uključenost dvaju glavnih predvodnika na visokoj razini u jačanje djelovanja u području klime. POZDRAVLJA i snažan angažman poslovnih subjekata s poslovnim nastanom u Uniji kako bi se pružila rješenja za ubrzanje djelovanja u području klime na svjetskoj razini. UVAŽAVA odlučne pozive civilnog društva, posebno djece i mladih, na ambicioznije djelovanje u području klime, uzimajući u obzir međugeneracijsku pravednost te potrebu za uspostavljanjem društveno korisne ekološke tranzicije kojom se uvažavaju potrebe ljudi. U tom kontekstu PREPOZNAJE potrebu za uključivim sudjelovanjem javnosti, javnim pristupom informacijama i stvaranjem okruženja za aktivni angažman te za pristupom informacijama pri planiranju i provedbi djelovanja u području klime. ISTIČE važnost obrazovanja, osposobljavanja, sudjelovanja javnosti i međunarodne suradnje u području klimatskih promjena u skladu s djelovanjem za mjere osnaživanja u području klime;

47. U skladu s globalnim pregledom stanja POZIVA na rješenja za prelazak na održive načine života i obrasce potrošnje i proizvodnje, među ostalim s pomoću pristupa kružnog gospodarstva, UVIDA sve veću potražnju za fosilnim gorivima i energijom za proizvodnju plastike te međusobnu povezanost s klimatskim promjenama i štetnim učincima onečišćenja plastikom na otpornost na klimatske promjene, ljudsko zdravlje i ekosustave. POZIVA na okončanje onečišćenja okoliša plastikom i POZDRAVLJA rad Međuvladinog pregovaračkog odbora na uspostavi međunarodnog pravno obvezujućeg instrumenta za okončanje onečišćenja plastikom;
48. UVAŽAVA vodstvo i odgovornost lokalnih subjekata, uključujući lokalne i regionalne vlasti, u ubrzavanju i širenju društveno pravednog djelovanja u području klime. POZIVA na iznalaženje rješenja koja odražavaju važnost prelaska na održive načine života i održive obrasce potrošnje i proizvodnje te POTIČE djelotvorno uključivanje građana u prelazak na takve načine života, među ostalim s pomoću pristupa kružnog gospodarstva, te NAGLAŠAVA potrebu za pojačanom suradnjom s lokalnim i regionalnim vlastima i zajednicama u pripremi i provedbi nacionalno utvrđenih doprinosa, nacionalnih akcijskih planova i strategija te dugoročnih strategija;
49. PODSJEĆA na to da se emisije iz međunarodnog zračnog i pomorskog prometa moraju djelotvorno rješavati i u konačnici smanjiti na nultu neto stopu. POZDRAVLJA napredak koji je Međunarodna pomorska organizacija (IMO) ostvarila u svojoj revidiranoj strategiji za stakleničke plinove koja uključuje pojačanu zajedničku ambiciju za postizanje nulte neto stope emisija stakleničkih plinova iz međunarodnog pomorskog prometa do 2050. ili oko te godine, s indikativnim kontrolnim točkama 2030. i 2040. godine. strategija za stakleničke plinove uključuje i novu razinu ambicije u pogledu uvođenja alternativnih tehnologija, goriva ili izvora energije s nultom ili gotovo nultom stopom emisija stakleničkih plinova do 2030. POTIČE IMO da nastavi s radom na razvoju i donošenju, do 2025., srednjoročnih mjera koje osiguravaju postizanje svih ciljeva strategije i koje uključuju standard kojim se uređuje postupno smanjenje intenziteta stakleničkih plinova iz brodskih goriva i mehanizam određivanja cijena emisija stakleničkih plinova u pomorskom sektoru. POZIVA države članice Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva (ICAO) da se na skupštini ICAO-a 2025. dogovore o jačanju razine ambicije programa CORSIA u skladu s postizanjem njezina dugoročnog željenog cilja usmjerenog na ispunjenje ciljeva Pariškog sporazuma;

50. PONOVRNO ISTIČE ključnu važnost očuvanja, zaštite i obnove prirode te morskih, slatkovodnih, obalnih i kopnenih ekosustava za postizanje cilja ograničenja porasta temperature na 1,5 °C, među ostalim pojačanim naporima za zaustavljanje i poništavanje krčenja i propadanja šuma do 2030. i očuvanjem i obnovom oceana, obalnih i slatkovodnih ekosustava te planinskih ekosustava kao posebno klimatski osjetljivih regija, kao što je navedeno i u globalnom pregledu stanja te PODSJEĆA na to da potiče daljnje jačanje djelovanja u području klime koje se temelji na oceanima i POZDRAVLJA dijalog o oceanima i klimatskim promjenama koji se održava u okviru UNFCCC-a;
51. ISTIČE potrebu za rješavanjem pitanja povezanosti vode i klime. U tom kontekstu PODSJEĆA na zaključke Vijeća o pitanju vode u vanjskom djelovanju EU-a² i zaključke Europskog vijeća u kojima se uviđa potreba za pojačanim djelovanjem EU-a i globalnim djelovanjem u području vode te naglašava važnost strateškog pristupa sigurnosti opskrbe vodom³. PRIMA NA ZNANJE središnju ulogu vodnih ekosustava, posebno močvarnih područja i obalnih ekosustava, u ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama te potrebu za zaštitom, obnovom i održivim upravljanjem vodnim resursima te, u tom pogledu, za usredotočavanje na prirodna rješenja i pristupe utemeljene na ekosustavima kako bi se negativni učinci klimatskih promjena sveli na najmanju moguću mjeru i povećali kapaciteti za prilagodbu. POZDRAVLJA ishode Konferencije UN-a o vodama 2023., njezin akcijski plan za vode i provedbu Konvencije o vodama, kao i provedbu općesustavne strategije UN-a za vodu i sanitarne uvjete, među ostalim, uključivanjem vodnih i slatkovodnih ekosustava u sve relevantne procese UN-a. PRIMA NA ZNANJE središnju ulogu prostornog planiranja u prilagodbi klimatskim promjenama, npr. na način da se pri planiranju aktivnosti uzimaju u obzir nestašica vode uzrokovana klimatskim promjenama i rizici od poplava;
52. ZAMJEĆUJE dosad nezabilježen porast učestalosti i razmjera ekstremnih klimatskih prilika, promjene vremenskih obrazaca i prirodnih katastrofa, oštećivanja materijalne i nematerijalne kulturne baštine, kao i snagu koju imaju kultura i baština za osvješćivanje i aktiviranje sinergije na svim razinama društva kako bi se poduzele mjere u području klime te IZRAŽAVA ZADOVOLJSTVO time što je zaštita kulturne baštine uključena u okvir iz Ujedinjenih Arapskih Emirata za globalnu otpornost na klimatske promjene.

² Dok. 14108/21.

³ EUCO 4/23.